

Szilvássvárad

OTTHON A TERMÉSZETBEN

FELELŐS KIADÓ
Szilvásvárad Község Önkormányzata

EMAIL
info@szilvasvarad.hu
turizmus@szilvasvarad.hu

TURISZTIKAI INFORMÁCIÓ
+36 30 757 1616

FORRÁS
Fényes Elek: Magyarország geographiai szótára (1851); Regős József: Szilvásvárad és környékének története; Szilvásvárad hivatalos honlapja

FOTÓ
Állami Ménesgazdaság Szilvásvárad, Egererdő Zrt., GD Production, Tarnai Csaba, Sáfrány László, Demeter Dénes

DESIGN
Demeter Gitta, Demeter Dénes

szertlekszilvasvarad

www.szilvasvarad.hu

Köszöntő

Kedves Vendégünk!

Miért látogasson el hozzánk Szilvásváradra?
Páratlan szépségű természeti környezetben pihenhet, de akár aktívan is feltölthető, és egyben kulturális, gasztronómiai élményekkel is gazdagodhat. Településünk minden évszakban gyönyörű, így nálunk mindig otthon érezheti magát.

Kérjük, lapozza végig kiadványunkat és engedje meg, hogy meggyőzzük: érdemes ellátogatnia hozzánk. Keljen útra és fedezze fel Szilvásvárad szépségeit!

Szeretettel várjuk!

„hazánk legvadregényesebb
karszthegységének lábánál”

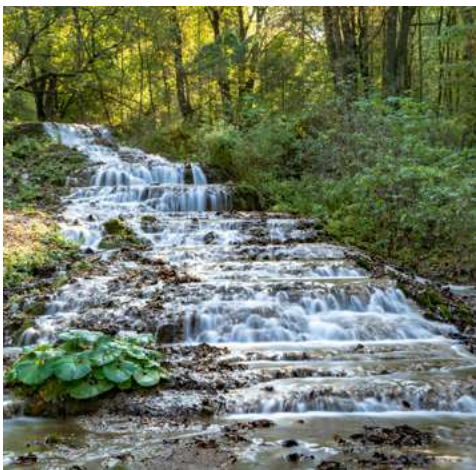
Szilvásvárad

Szilvásvárad a több mint 300 millió éves Bükk hegység északnyugati részén, hazánk legvadregényesebb karszthegységének lábánál fekszik. A községet a kapcsolódó páratlan látnivalók – *Szalajka-völgy*, *Fátyol-úzesés*, *Szikla-forrás*, *pisztrángos tavak*, *Gloriett-tisztás*, *Istállós-kői-barlang*, *Lipicai ménés*, *Református kerektemplom*, *Szilvásvárad Állami Erdei Vasút*, *Millenniumi Kilátó* – méltán teszik hazánk egyik legkedveltebb kirándulóhelyévé.

Szilvásvárad történelme az őskortól íródik, hiszen az Istállós-kői-barlangban folyt ásatások során a legrégebbi leletek 44 000 évesek, de a mai lovasközpont helyén már 7500 évvel ezelőtt kis

kunyhókban éltek emberek. A település nevét a közeli kis várról, Éleskővárról (*Warad*, *Warada*, *Wárad*) kapta, az 1300-as évek második felében lehető fel először *Zyluaswarad* elnevezéssel.

Szalajka- völgy

FÁTYOL-VÍZESÉS

A karsztforrásokból eredő patakokra jellemző mészkiválás alkotta a 17 lépcsős, egyedülállóan mesés Fátyol-vízesést. A gátrendszer mögött húzódó plató, a **Gloriett-tisztás** többszázézer év mészlerakódásának a terméke. Egykoron itt álltak a Szalajka falu házai, majd később a Pallavicini család vadászháza is.

A Szalajka-völgy Magyarország egyik legkedveltebb kirándulóhelye – az őskortól lakott völgy – a latin **salacali** után „**szalalkálinak**” nevezett hamuszír után kapta a nevét. Számos természeti látnivalóját és ipari műemlékét gyalogosan, kerékpárral vagy a híres erdei kisonnattal is felfedezhetjük.

ISTÁLLÓS-KŐI-BARLANG

Az Istállós-kői-barlangban találtak meg a Bükk hegység leggazdagabb őskori leletanyagát: három barlangi medve koponyáját, a világ második legrégebbi fuvoláját, kifűrt csontamulettet, ill. számos kő- és csonteszközt.

SZILVÁSVÁRADI ÁLLAMI ERDEI VASÚT

A keskeny nyomtávú, gőzüzemű erdei vasút 1908-ban kezdte meg működését, melyet a második világháborúig főleg faanyag és mészkő szállítására használtak. A kisvonat – ami nemcsak a legforgalmasabb, hanem a legmeredekebb vonalvezetésű kisvasút Magyarországon – a Szalajka-völgy

bejáratánál lévő Fatelep állomásról indul és mintegy 3,5 km hosszú utat megtéve érkezik végállomására, a Gloriett-tiszásra. Kiemelt rendezvényeken a **Szilvi neví gőzmozdonnyal** vontatott korabeli vasúti szalonkocsiban is utazhatunk a Szalajka-völgybe.

TOVÁBBI LÁTNIVALÓK

A Bükk hegység egyik legnagyobb vízhozamú karsztforrása a **Szikla-forrás**. Ritka és gyönyörű természeti jelenség, ahogy a forrás kristálytiszta vize a barlangjáraton keresztül a felszínre tör.

A Szalajka-völgy tavaiban él a **szivárványos- és az őshonos sebes pisztráng**.

A Horotna-völgyben található **Szabdtéri Erdi Múzeum** a régi erdei mesterségeket és művelőik mostoha életkörülményeit eleveníti fel. Olyan mesterségek eszközeit, építményeit, munkafázisait rekonstruálták itt eredeti környezetükben, mint az ölfavágás, a mész- és szénégetés, zsindey-, gyanta- és üveg készítés vagy hamuzsírfozés.

A **Zilahy Aladár Erdészeti Múzeumban** a XIX-XX. századi erdőgazdálkodás eszközeivel és a Bükk állatvilágával ismerkedhetnek meg a látogatók.

Látnivalók

2000. augusztus 20-*ra*, Szent István napjára készült a **Millenniumi Kilátó**, amely méretével és páratlan szépségű szibériai vörösfenyő faszerkezetével uralkodik a környező hegycsúcsok felett. A kilátó 20 méter magasan lévő teraszáról lenyűgöző látványt nyújt a Bükk minden évszakban más-más színben pompázó domborzata.

„lenyűgöző látványt nyújt a Bükk minden évszakban más-más színben pompázó domborzata”

A **Kárpátok őre emlékmű** a Kárpát-medencében élő magyarok figyelmét az összefogásra és érdekeink megalkuvás nélküli képviselésére hívja fel. A szobor Horváth Béres János szobrász és Tóth Vásárhelyi József építész alkotása, amelynél minden év őszén megemlékezést tartanak.

A **Vadbemutató kertnél** kedves elfoglaltság a dámszarvasok (Damadama) megfigyelése. A patások ugyan elég félénkek, de kis szerencsével meg is lehet simogatni a gyönyörű vadállatokat.

*„Hiszem, hogy amíg ember él
a Földön, addig a ló fontos lesz.”*

Dallos Andor (1959–2019)

Lipicai ménés

A BÜKK FEHÉR SZIKLÁI

Szilvásváradon és a Bükk-fennsíkon gyakran hallani *lipicai paripák* nyerítését és a ménés patkóinak dobogását. 1952 óta tenyésztik itt ennek a fajtának mind a nyolc élő törzsét. A lipicai ló a királyok és királynők szolgálatában a pompát és a fényűzést volt hivatott emelni. A fajtára jellemző barokkos külső, az attraktív mozgás, a *makulátlan megjelenés* egyedülálló élményt nyújt. A kicsikókkal és a kancákkal

*„barokkos külső,
makulátlan megjelenés”*

a *Ménésudvarban* találkozhatunk, a serdülő méneket a Bükk-fennsíkon található *Csipkés-kúton* nevelik, a törzsméneket pedig Szilvásváradon a *Ménistállóban* csodálhatjuk meg. A szilvásváradai tenyésztésű lipicaiak elsősorban a fogatsportban érnek el kiváló hazai és nemzetközi eredményeket.

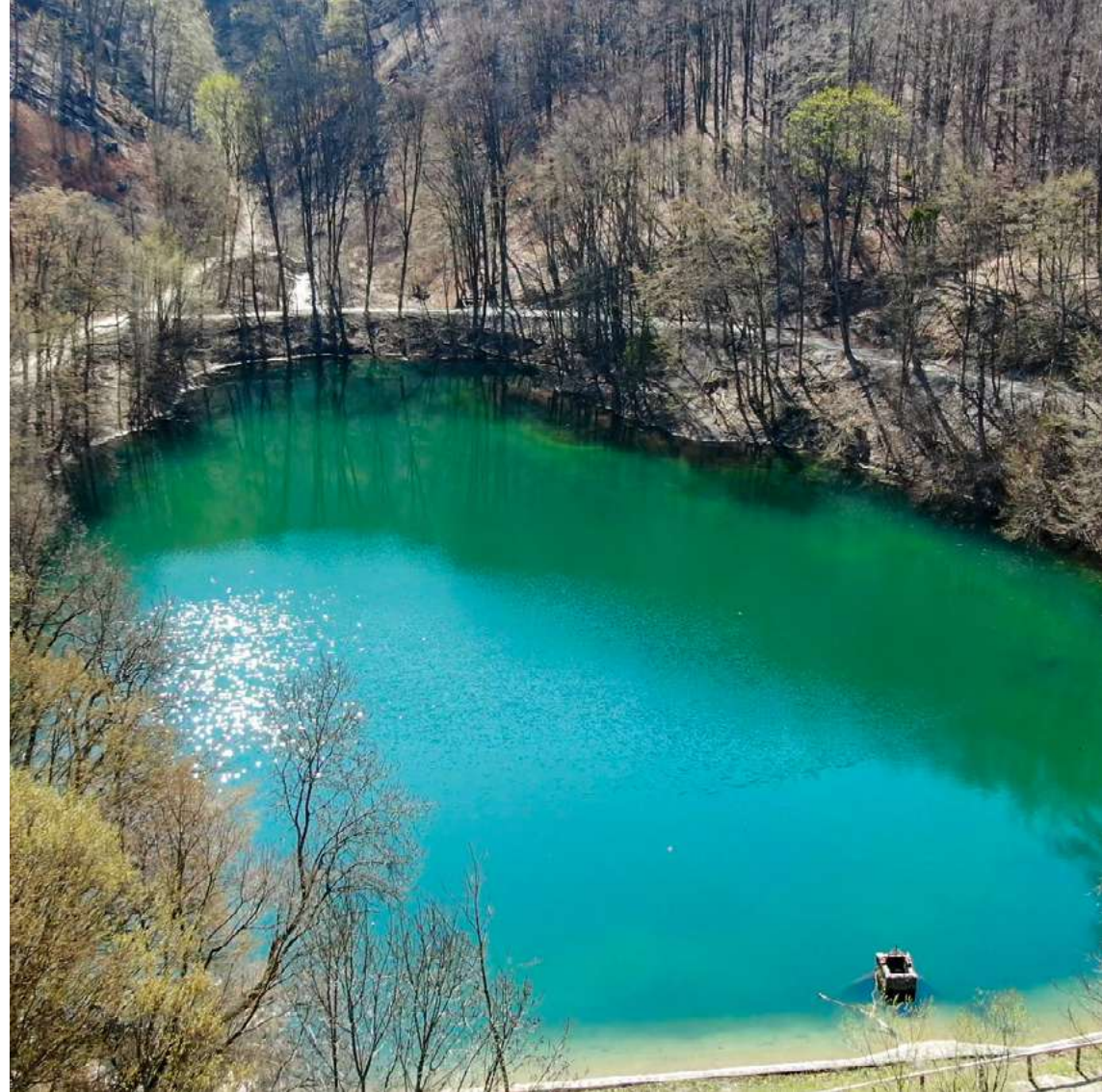

Pisztrángos tavak, barlangok

Az országban kevés olyan terület van, ahol a pisztráng természetes élőhelyet talál. A Szalajka-völgy 1851-es leírása szerint: „...**3 nevezetes forrás, egyik sósforrás, mely nagy kősziklából ereduén, vizét egy ölnél magasabbról zuhogtatja le, és két melegforrás, mely télen sem fagy be, van rajtok 2 vízrekesz, melyek képezik a kis és nagy tavat, melyek mindenike sok pisztrángot táplál.**” A tavakban nevelkedett szilvásváradai pisztrángot a helyi étermekben kóstolhatja meg a fáradt kiránduló bükkfán füstölve, rántva, roston sütve és még számtalan ízletes elkészítési formában.

A falu külterületén közel 100 kisebb méretű, de régészeti vagy őslénytani szempontból **érdekes barlang** található. A világhírű **Istállós-kői-barlangon** kívül említést érdemel még az ország legmagasabban nyíló barlangja, a Kőrös-barlang (932 m). Az itt fellelt Pannon-tengerből származó állati maradványokat az Orbán Ház Múzeumban tekinthetik meg az érdeklődők.

Az **Erdei Iskola** foglalkozásain a gyerekek játékos formában, minden érzékszervükkel felfedezhetik a körülöttük lévő világot, a természetet.

Múltunk öröksége

Népi-klasszicista stílusban épült Magyarország egyetlen és Európa legnagyobb **református kerektemploma**, melynek különálló harangtornyából naponta hallható az ország egyik legrégebbi harangjának zúgása. A falu akkori földesura, gróf Keglevich Miklós anyagi támogatásával 1837–1841 között épült különleges épület

**„Magyarország
egyetlen és Európa
legnagyobb református
kerektemploma”**

homlokzatán olvasható az alábbi felirat: **„SZÉGYENÜLJENEK MEGA' FARAGOTT KÉPEKNEK MINDEN SZOLGÁI. XCVII. 'SOLTÁ. 7' VERS. 1840”**, amely a katolikus felekezetű gróf és az egeri érsek viszályára utal. A felirat vas betűi a Szalajka-völgyi masszában készültek.

ORBÁN HÁZ MÚZEUM

A palóc népi építészet szép példája az 1880 körül épült tornácos ház, mely jelenleg helytörténeti, őstörténeti és néprajzi kiállításnak ad otthont.

TEMATIKUS FALUSÉTÁK

Április és október között tematikus túrákat vezet a híres **Mókus bácsi** a természet és az épített környezet szerelmeseinek Szilvásváradon. A program részleteiről a www.szilvasvarad.hu weboldalon tájékozódhat.

„A lakosok házai rendben épültek,
csinosak és vagyonosságra mutatnak.”

Fényes Elek (1851)

ARCHEOPARK

Az Archeopark interaktív módon mutatja be Szilvásvárad és a Bükk hegység ősi múltját. A látogatók kipróbálhatják többek között a kőpattintást, agyagozást, szövést-fonást, íjászatot, ősi eszközökkel gyűjthetnek tüzet vagy örölhetnek gabonát, de **saját kőbaltát is készíthetnek.**

Élmények

Minden korosztály az év bármely szakában találhat aktív és sportos programot Szilvásváradon. A bakancsos túrázók egész évben több száz kilométer kijelölt túraúton baráncolhatnak Magyarország legnagyobb átlagmagasságú, vadregényes középhegységében.

A **Kalandparkban** a hét erdei kötélpálya mellett még lézercsata és trambulín, monster roller is várja a családokat és baráti csapatokat. A **Kerékpárkölcsonzöben** bérelt (akár elektromos) hegyi kerékpárokkal végig lehet járni a Bükk 900 méternél magasabb csúcsait is. A 620 méter hosszú **Bobpályán** akár 40 km/órával is száguldhatsz akár télen is. A téli sportok kezdő és haladó szerelmeseit várja a **Családi sípálya**.

Bükk- fennsík

A Bükk valódi különlegessége a **sokszínűségében rejlik**, kőzeteinek többsége az egyenlítő környékén, trópusi tengerben alakult ki és kőzettanilag Afrikához tartozik. A geológusok 75 különböző kőzetformációt tudtak megkülönböztetni. Ettől változatos a felszín (bércek, fennsíkok, szurdokok, lápák, völgyek, sziklaletörések és lágy dombok) sokszínű a nö-

„bércek, fennsíkok, szurdokok, lápák, völgyek, sziklaletörések és lágy dombok”

vényzet, és az emberi beavatkozás ellenére is, még viszonylag változatos az állatvilág. A Bükk hegység legmagasabb pontja a Kettős-bérc déli csúcsa, a **Szilvási-kő** (960,7 m), mely körül 61 bérc emelkedik 900 méter fölé!

„200 éves bükkóriások”

Az **Olasz-kapu sziklaátvágását** Thurzó Gáspár irányításával 18 olasz hadifogoly végezte 1918-ban, hogy utat nyissanak egy kisvasútvonal építéséhez. Verejtékes munkájukat a sziklafalban emléktábla örökíti meg. Innen gyalogsétákat tehetünk a Bükk-fennsíkon, túrázhatunk a Káposztáskertbe, Három-kőre, Tar-kőre, vagy a Zsidó-rétre, Nagymezőre, Mélysár-rétre, Hármaskútra, Huta-rétre és még számos csodálatos helyre.

A XIX. század elejétől az ember közvetlenül nem avatkozik a Szilvásváradi-ősbükkös fejlődésébe, ahol a 45–50 méter magas, közel **200 éves bükkóriások „álva halnak meg”**. Ebbe a különleges erdőbe a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által vezetett túrákon lehet eljutni.

Szilvászárad

SZALAJKA-VÖLGY / SZALAJKA VALLEY

1. Erdéi vasút / Forest Railway
2. Vadbemutató kert / Wildlife garden and shelter
3. Pisztrángos tavak / Trout Ponds
4. Szikla-forrás / Rock Spring
5. Fátöl-vízezés / Veil Waterfall
6. Gloriett-tisztás / Gloriett Glade
7. Szalajka-forrás / Szalajka Spring
8. Istállóskői-barlang / Cave at Istállóskő

LIPICAI MÉNES / LIPIZZANER STUD

9. Lipicai Lovasközpont stadion / Equestrian Stadium
10. Fedeles Lovarda / Riding Hall
11. Ménesudvar és sétaközpont / Stud yard and promenade
12. Lipicai fajtatörténeti kiállítás és menistálló
Lipizzaner Historical Exhibition and Stable for stallions

AKTÍV KIKAPCSOLÓDÁS / ACTIVITIES

13. Kerékpárkölcsönző, kerékpáros túrák, E-bike
Rent a bike, bike tours, E-bike
14. Kalandpark / Adventure park
15. X-TREM bob / X-TREM bob
16. Archeopark / Archeopark
• Tematikus túrák Mókus bácsival / Hiking with Uncle Squirrel
• Barlangászat / Caving
17. Családi sípálya / Family ski resort
18. Erdői Iskola / Forest School

SZALAJKA-VÖLGY

- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 18
- 19
- 21
- 31
- 32

LÁTVALÓK / SIGHTS

19. Millenniumi Kilitő / Millennium View Tower
20. Millenniumi tanösvény / Millennium Study Trail
21. Kármátok óre emlékmű / Monument of the Guardian of the Carpathians
22. Bükk-fennsík / Bükk-highland
23. Gerenna-vár / Gerenna Castle (ruins)
24. Olasz-kapu / Italian Gate
25. Nagymező / Bükk plateau
26. Szilvási-kő (961 m)
27. Istállóskői erőse (958 m)
28. Óserdő / Virgin forest

MŰZEUMLOK / MUSEUMS

29. Orbán Ház Múzeum és tájház / Orbán House Museum
30. Református kerektemplom / Protestant Round-church
31. Zilahy Aladár Erdészeti Múzeum / Forestry Museum
32. Szabadtéri Erdői Múzeum / Open-air Forest Museum
33. Pincesor / Mine cellars
34. Erdődy-Pallavicini kastély / Erdődy-Pallavicini Castle

- Információ / Info
- Parkoló / Parking
- Orvosi rendelő / Surgery
- Gyógyszerár / Pharmacy
- Benzinkút / Petrol station
- Posta / Post office
- Élelmiszer-bolt / Grocery store
- ATM automata / ATM
- Nemzeti dohánybolt / Tobacco shop
- WC / Toilet
- Étterem / Restaurant
- Iskola / School
- Óvoda / Kindergarten
- Önkormányzat / Municipality
- Állatorvos / Veterinarian

Szalajka-völgy

◀ SZILVÁSVÁRAD

- 17 Csaliádi sípálya
- 15 X-TREM bób
- 13 Kerékpárkölcsönző
Kerékpáros túrák
E-bike
- 14 Kalandpark
- 20 Túrócsuszó

- 22
- 23 P
- 24 P
- 25

Tótfalu-völgyi
forrás

BNPI – Információs ház

SZALAJKA-VÖLGY / SZALAJKA VALLEY

1. Erdeivasút / Forest Railway
  2. Vadbemutató kert
Wildlife garden and shelter
  3. Pisztrángos tavak / Trout Ponds
  4. Szikla-forrás / Rock-Spring
  5. Fátoly-tüzesés / Veit Waterfall
  6. Gloriett-tisztás / Gloriett Glade
  7. Szalajka-forrás / Szalajka Spring
  8. Istálló-kői-barlang
Cave at Istállóskő
- LIPICAI MÉNES / LIPIZZANER STUD
9. Lipicai Lovasközpont stadion
Equestrian Stadium
  10. Feleles lovarda / Riding Hall
  11. Ménesudvar és sétakocskázás
Stud yard and promenade
  12. Lipizzaner történelmi kiállítás és ménistálló
Lipizzaner Historical Exhibition and
Stable for stallions

AKTÍV KIKAPCSOLÓDÁS / ACTIVITIES

13. Kerékpárkölcsönző, kerékpáros túrák,
E-bike / Rent a bike, bike tours, E-bike
14. Kalandpark / Adventure park
15. X-TREM bób / X-TREME bob
16. Archeopark / Archeopark
  - Tomatikus túrák, Mókus bácsival
Hiking with Uncle Squirrel
  - Barlangszét / Caving
17. Csaliádi sípálya / Family ski resort
18. Erdői iskola / Forest School

LÁTVALÓK / SIGHTS

19. Millénniumi Kláto
Millennium View Tower
20. Millénniumi tanösvény
Millennium Study Trail
21. Kárpátok öre emlékmű / Monument of
the Guardian of the Carpathians
22. Bükk-fennsík / Bükk-highland
23. Gerenna-vár / Gerenna Castle (ruins)
24. Olasz-kapu / Italian Gate
25. Nagymező / Bükk plateau
26. Szilvási-kő (961 m)
27. Istálló-kői erőse (958 m)
28. Óserető / Virgin forest

MŰZEUMOK / MUSEUMS

29. Orbán Ház Múzeum és tájház
Orbán House Museum
30. Református Kerektemplom
Protestant Round-church
31. Zilahy Aladár Erdészeti Múzeum
Forestry Museum
32. Szabadtéri Erdői Múzeum
Open-air Forest Museum
33. Pinceosor / Wine cellars
34. Erdődy-Pallavicini kastély
Erdődy-Pallavicini Castle

- 26
- 27
- 28

 Szilvásvárad